

Projekt TITAN v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor – poročilo

Nadja Lubajnšek, Danijela Pušnik

Uvod

Izobraževanje je v današnjem času donosna investicija vsake organizacije. Konkurenčnost in uspešnost organizacij prikazujemo z učinkovitostjo zaposlenih. Že nekaj let govorimo o učečih se organizacijah in o vseživljenjskem učenju. Vendar pa to ne pomeni skrbeti samo za osebni razvoj, čeprav je prav to temelj za profesionalizacijo zdravstvene nege. Večjega pomena je pridobljeno znanje umestiti v vsakdanje delo, ga izboljševati, ga posredovati vsem, ki delajo s teboj. Le tako postajamo konkurenčni, kakovostni, prepoznavni, boljši.

Pravica do vseživljenjskega izobraževanja in strokovnega napredovanja je temeljna pravica zaposlenih v zdravstveni in babiški negi. Vsaka medicinska sestra je odgovorna za doseganje in ohranitev kompetenc in delovnih izkušenj, kar daje najboljše rezultate za paciente.

Služba zdravstvene nege v UKC Maribor ima izdelano politiko kadrovanja in razvoja kadrov, kjer je pridobivanje novega znanja na prednostnem mestu. Izdelana imamo navodila za izvajanje notranjih strokovnih sestankov po posameznih organizacijskih enotah. Ti sestanki so obvezni, v letnem planu pripravimo okvirne vsebine in število notranjih strokovnih sestankov. V zavodu redno mesečno izvajamo tako imenovane »Modre torke«. To so strokovna srečanja, organizirana na nivoju ustanove in namenjena vsem izvajalcem zdravstvene nege. Za udeležbe na zunanjih strokovnih srečanjih pa upoštevamo Pravilnik o strokovnem izpopolnjevanju zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev. Dolžnost udeležencev je predstaviti vsebine srečanj na notranjih strokovnih sestankih in oddati dobljeno strokovno literaturo.

Pred izobraževanjem »TITAN« medicinske sestre nismo bile pozorne na hematotoksične učinke citostatikov v takem obsegu kot po tem izobraževanju. Nismo

Nadja Lubajnšek, dipl. m. s.

*Univerzitetni klinični center Maribor,
Oddelek za ginekološko onkologijo in onkologijo dojk*

Danijela Pušnik, dipl. m. s.

Univerzitetni klinični center Maribor, Klinika za ginekologijo in perinatologijo

bile pozorne na to, ali dobijo pacientke dovolj informacij o teh stranskih učinkih, na to, kako jih preprečiti ali ublažiti in kako ukrepati, če se pojavijo.

Izobraževanja TITAN, ki je potekalo v decembru 2006, se je udeležila ena medicinska sestra. Po predstavitvi poteka seminarja smo se odločili, da bodo tarčna skupina projekta medicinske sestre v zavodu, in sicer na oddelkih, kjer izvajajo sistemsko zdravljenje s citostatiki.

Priprava projekta

Naslov širitvenega projekta

Vloga zdravstvene nege pri preprečevanju, zgodnjem odkrivanju in obravnavi hematoloških toksičnosti pri pacientih, ki prejemajo citostatike

Cilji projekta

Medicinske sestre bodo s pridobljenim novim znanjem:

- poznale teoretične osnove nastanka hematotoksičnosti pri zdravljenju s citostatiki,
- prepoznale nevtropenijo, anemijo in trombocitopenijo pri pacientih,
- znale primerno svetovati pacientom,
- poznale intervencije zdravstvene nege pri pacientih z nastalimi oblikami hematotoksičnosti.

Načini izobraževanja

Odločili smo se za naslednje oblike in načine izobraževanja:

- predavanje – predstavitev projekta na »Modrem torku«,
- predavanje v organizacijskih enotah, kjer aplicirajo citostatike,
- priprava in predstavitev standardov negovalnih intervencij za posamezno obliko hematotoksičnosti.

Izvajalke izobraževanja in širitve projekta so medicinske sestre.

Viri

Vire informacij smo iskali v prineseni literaturi TITAN, uporabili smo knjige interne medicine, onkološke priročnike za medicinske sestre, internet, navodila za delo in standarde negovalnih intervencij, zbornike predavanj iz onkologije in onkološke zdravstvene nege.

Ocenjevanje projekta

- V UKC Maribor imamo izdelan vprašalnik o kakovosti izvedenega izobraževanja.
- Po zaključenem izobraževanju in pripravi vseh dokumentov sledi izdelava zaključnega poročila.

Možne težave

Predvidevali smo, da bo pri širitvi projekta zaradi razsežnosti zdravstvene nege nastala časovna zakasnitev. Onkološka dejavnost je namreč na oddelkih samo ena od dejavnosti, s katerimi se srečujejo medicinske sestre.

Izvedba projekta

Po pripravi vsega izobraževalnega gradiva smo se dogovorili za termine glede izvedbe predavanj na notranjih strokovnih sestankih Oddelka za ginekološko onkologijo in onkologijo dojčk, potem pa še za termin predstavitve na nivoju zavoda. Izdelali smo naslednje vsebine in jih predstavljali z računalniško projekcijo:

- zdravstvena nega pacienta pri nevtropeniji,
- zdravstvena nega pacienta pri febrilni nevtropeniji,
- zdravstvena nega pacienta pri anemiji,
- zdravstvena nega pacienta pri trombocitopeniji,
- zdravstvena vzgoja pacientov za preprečevanje, zgodnje odkrivanje hematotoksičnosti in za ukrepanje, če se pojavi.

Vsak sklop predavanj smo tematsko uredili po naslednji shemi:

- razvoj krvnih celic in hematopoeza (L, E, T),
- hematološka toksičnost (zakaj nastane, znaki, zdravljenje),
- vloga medicinske sestre pri obravnavi pacienta s hematotoksičnostjo,
- razprava o primerih iz prakse, in sicer po vsakem sklopu predavanj.

Ob zaključku priprav vsebin za poučevanje smo ugotovili, da potrebujemo tudi zdravstvenovzgojno gradivo za paciente – zloženko. Pripravljati smo začeli tudi naslednje standarde negovalnih intervencij:

- Standard negovalnih intervencij: ZN pri pacientu z nevtropenijo
- Standard negovalnih intervencij: ZN pri pacientu s febrilno nevtropenijo
- Standard negovalnih intervencij: ZN pri pacientu z anemijo

- Standard negovalnih intervencij: ZN pri pacientu s trombocitopenijo
- Standard negovalne intervencije: Izvajanje ustne higijene pri pacientu s poškodbo ustne sluznice pri zdravljenju s citostatiki
- Zdravstvenovzgojni material za paciente: Vpliv citostatikov na krvne celice

Ti standardi so pripravljani in bodo uvrščeni v obravnavo na Strokovnem svetu za zdravstveno nego glede na prioriteto. Zloženke z zdravstvenovzgojnimi priporočili že uporabljamo v praksi.

Po tem projektu smo dopolnili tudi negovalno dokumentacijo pri pacientih na sistemskem zdravljenju. V negovalni anamnezi smo dodali znake hematotoksičnosti.

Izobraževanje izvajalcev zdravstvene nege na matičnem oddelku

Na matičnem oddelku smo predavali v sklopu notranjih strokovnih sestankov v treh majhnih skupinah. Izpopolnjevanja so se udeležili vsi izvajalci zdravstvene nege. Na teh sestankih smo tudi že predstavili zloženke in standarde, saj smo jih pripravili. V februarju planiramo obnovitvene sestanke in nato ocenitve. Rezultati bodo objavljeni na seminarju.

Izobraževanja na »Modrem torku«

Strokovnega srečanja se je udeležilo 110 izvajalcev zdravstvene nege z različnih oddelkov.

Izobraževanje na oddelkih, kjer izvajajo zdravljenje s citostatiki

Ta del projekta še teče in je v dogovorih z glavnimi medicinskimi sestrami. Izveden bo predvidoma do marca 2008. Istočasno bomo posredovali vsem oddelkom tudi gradivo ter izvedli ankete.

Zaključno poročilo

Pri pripravi širitvenega projekta smo precej razmišljali, ali ga izvesti tudi v drugih organizacijskih enotah. Predvidevali smo, da ga bomo izvedli v doglednem času, kar pa se ni zgodilo. Vzrokov za to je veliko:

- projektna skupina je zaposlena z vsakodnevnimi obveznostmi, le redko lahko po urniku opravlja aktivnosti za strokovni razvoj stroke (pripravlja dokumentacijo, standarde, izvaja poučevanja, ...);

- na nivoju zavoda smo imeli z vidika kakovosti t. i. delovne time, kjer so različni strokovnjaki z različnih organizacijskih enot razvijali smernice, standarde, navodila za delo, ... ena od takih skupin je bila skupina za sistemsko terapijo; upamo, da bo taka oblika dela v letošnjem letu spet zažvela, saj nam bo pri razvoju zdravstvene nege v onkološki dejavnosti zelo koristila;
- v zavodu je malo oddelkov, kjer je sistemsko zdravljenje tako obsežno, da bi bila taka oblika izpopolnjevanja nujna;
- zadovoljni smo z opravljenimi aktivnostmi, predvsem s pripravo dokumentov, manj pa z izobraževanjem izvajalcev zdravstvene nege.

Zaključek

Kot smo omenili že v uvodu, je izobraževanje v našem poklicu stalnica na poti doseganja lastnih in skupnih ciljev. Zaradi tega ne smatramo, da smo projekt zaključili negativno. Imamo cilje, ki jih sledimo. Vsaka postaja na poti do vrha ima lahko dober namen, lahko je križišče. In če ne postanemo in razmislimo, lahko izberemo napačno pot. Vsak posameznik, član kolektiva mora imeti svojo željo po pridobivanju novega znanja, tudi tukaj je prisila slaba metoda. Zato je včasih boljša pot po polžje ...

Literatura in viri

- Brumen M. Služba zdravstvene nege v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor. V: Društvo medicinskih sester, babic, zdravstvenih tehnikov Maribor: 60 let v besedah, slikah, spominih in pogledih v prihodnost. Maribor: Grafis, 2007: 114-122.
- Kersnič P. Danes za jutri. Uvodnik. Obzor Zdr N 2007; 41